

[Tom Behnke]

borg, der ifølge Egeborg og egne iagttagelser flere steder er direkte løgnagtig.

Svar (9/4 91):

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Ifølge § 48 i lov om Københavns Kommunes styrelse kan jeg som tilsynsmyndighed over for Københavns Kommune sætte kommunens ulovlige beslutninger ud af kraft. Tilsynet udstrækker sig imidlertid ikke til en vurdering af, om kommunens beslutninger er rimelige eller hensigtsmæssige eller i øvrigt i overensstemmelse med almindelig god forvaltningsskik.

Således som sagen foreligger oplyst for mig, er der ikke noget, der tyder på, at Københavns Kommune har handlet ulovligt.

Det fremgår endvidere, at behandlingsscenetret Egeborg har politianmeldt Københavns Kommune for overtrædelse af injurielovgivningen på grund af kommunens rapport om Egeborg.

I den forbindelse kan jeg oplyse, at jeg som tilsynsmyndighed ikke har beføjelse til at gå ind i sager, der verserer for domstolene.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den fjerde AVS-EØF konvention og slutakt med dertil knyttede protokoller og erklæringer samt intern aftale om finansiering og forvaltning af Fællesskabets bistand.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 10/4 91).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ivar Nørgaard (S):

Fra socialdemokratisk side har vi ofte slået til lyd for, at udviklingsbistand først og fremmest bør gives til de fattigste lande, og det har også været karakteristisk for de nordiske landes ulandsbistandspolitik. Der har været en tendens til, at EF koncentrerede sin ulandspolitik om de tidligere kolonilande.

Derudover har vi gjort os til talsmænd for, at ulandsbistanden også bliver brugt til at fremme

menneskerettighederne, således at urimelig behandling af politiske og etniske mindretal kunne standse eller reducere udviklingsbistanden. Vi har i den seneste tid i Markedsudvalget drøftet sådanne forhold, bl.a. i forbindelse med forholdet til Kina.

Den fjerde Lomékonvention er ud fra disse synspunkter mere tilfredsstillende end de tidligere Lomékonventioner. Præambelen handler for næsten halvdelens vedkommende om menneskerettigheder, og der henvises udtrykkeligt til en række internationale konventioner på området. Pligten til at respektere menneskerettighederne er endvidere i Lomé IV blevet direkte traktatfæstet i en ny artikel 5. En sådan artikel fandtes ikke i Lomé III.

Allerede i Lomé III fremhævedes betydningen af at inddrage kvinderne i samarbejdet, navnlig i kapitlet om foranstaltningerne med henblik på bedre udnyttelse af de menneskelige ressourcer; der var en artikel 123, som udelukkende vedrørte kvinders forhold, men i Lomé IV omtales kvindeaspektet også adskillige andre steder i konventionen. Hertil kommer, at en rent generelt formuleret artikel 123 nu er blevet afløst af en væsentlig mere udbygget artikel 153, der fremhæver kvindernes behov for adgang til jord, deres rolle vedrørende familiernes sundhed, hygiejne m.v.

Jeg mener, at vi i de to henseender – hvad angår forholdet med menneskerettigheder og forholdet til de flere steder undertrykte kvinder – nu har fået et redskab i hænde, som vi bør udnytte, når vi drøfter støtten til ulandene i fremtiden.

Den ny konvention omfatter nu 69 lande, herunder Namibia, der efter at have opnået selvstændighed tiltrådte konventionen den 19. december 1990. Langt den største del af de 69 lande hører til de fattigste og mindst udviklede i verden og er relativt blevet fattigere siden tredje Lomékonvention.

Det er derfor vigtigt, at man i den ny konvention nu også har indført strukturbistandsstøtte som et nyt bistandsselement, ligesom det er vigtigt, at bistandssamarbejdets finansielle midler nu bliver omlagt fra lånebistand til gavebistand. For det kan jo ikke nægtes, at den form for lånebistand, vi hidtil har ydet, har skabt store gældsproblemer i en række af de fattigste lande.

[Ivar Nørgaard]

Som noget nyt i Lomé IV har miljøet fået et helt afsnit, artikel 33-41, og derved er miljøet udtrykkeligt fremhævet som et egentligt samarbejdsområde på lige fod med f.eks. landbrugs-samarbejdet og udviklingen af fiskeri og handel. De nye miljøartikler indeholder f.eks. bestemmelser om transport af farligt, radioaktivt affald og om forbud mod eksport heraf fra Fællesskaberne til Lomélandene. Jeg anser det for vigtigt, at man her har taget med, hvad i-landene kan forvolde af miljøskader i ulandene, når vi drøfter miljøpolitik, for der har i ulandene været tendens til at fornemme, at vort ønske om at få miljøpolitikken mere ind i ulandsbistanden vil medvirke til at hæmme deres konkurrenceevne over for i-landene.

Alt i alt må det hilses med glæde, at EF-landenes regeringer har kunnet enes om denne nye konvention, som i flere henseender tilgodeser de synspunkter, som de nordiske lande længe har været talsmænd for i udviklingspolitikken.

Jeg skal derfor på Socialdemokratiets vegne anbefale forslaget til folketingsbeslutning til vedtagelse efter hurtig behandling i Markedsudvalget.

Grove (KF):

Vi taler ofte om, at vi skal tale et sprog herinde, der er let at forstå, men prøv at læse overskriften på det, vi behandler i øjeblikket: »For-slag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den fjerde AVS-EØF konvention og slutakt med dertil knyttede protokoller og erklæringer« osv. Ja, jeg kan godt forstå, hvis mange står af, når de har læst den overskrift og egentlig ikke har særlig stor interesse i resten. Det er muligt, det ikke kan forenkles, men det var i hvert fald værdifuldt, hvis det kunne.

Bortset fra det fastlægges nu de overordnede principper og mål for samarbejdet imellem de 12 EF-lande og de 69 lande fra Den Tredje Verden, som vil ratificere dette samarbejde. Det mener jeg er meget vigtigt, og det er et samarbejde, der skal fremme udviklingen i de lande på en selvstændig og – med det moderne ord – bæredygtig måde. Nu er der jo snart ikke et lovforslag, der ikke indeholder ordet bæredygtig, men det er vi da tilfredse med at de gør.

Der er nogle nyskabelser heri, og jeg vil hæfte mig ved 3-4 af dem. Den første nyskabelse, som jeg lægger megen vægt på, og som Det Konservative Folkeparti lægger vægt på, er, at

det er det enkelte menneske, der kommer i centrum. Det sker ved, at strukturudviklingen skal styrkes, og det er der lagt op til skal ske ude i det enkelte land, så der bliver et nærmere samarbejde. Når der så samtidig står, at det enkelte menneske skal i centrum, så mener vi, det er godt.

Derudover er der lagt megen vægt på, at menneskerettighederne skal overholdes. Ja, så får de 69 lande noget at se til, i hvert fald nogle af dem. Men derved pålægges der vel også os her i Folketinget et stort ansvar, når vi for fremtiden skal være med til at vedtage, hvilke lande vi skal give støtte til, for at se på, om de overholder menneskerettighederne. Jeg synes, det er en god ting, at det kommer så stærkt ind.

Det tredje, jeg vil lægge megen vægt på, er miljøet. Der er ingen tvivl om, at man i de fattige lande har stort besvær med miljøproblemerne, og hvis vi ikke fra den rige del hjælper til, bliver det svært for dem at løse det. Vi må erkende, at er der et område, der er globalt, så er det hele miljøproblemet, og derfor synes jeg, det er godt, at det bliver lagt fast her, at både de 12 EF-lande og de 69 lande i fællesskab er enige om, at miljøet skal have en væsentlig placering i det fremtidige samarbejde.

Charlotte Antonsen (V):

For Venstre er det et meget vigtigt element i en langsigtet ulandspolitik, som der her er tale om – det er jo den fjerde aftale mellem nogle meget fattige lande i verden på den ene side og så EF på den anden side – at der er tale om hjælp til selvhjælp. Derfor mener vi i Venstre, at det er afgørende, at der ikke kun er tale om udviklingsbistand, men at der også i Loméaftalen er nogle principper om samhandelspræferencer og om industrielt samarbejde. Vi finder det helt afgørende i ulandsbistanden, at ulandene ved hjælp af den bistand, vi yder dem, efterhånden bliver mere selvhjulpne.

Jeg synes, det er et meget vigtigt led i vores EF-samarbejde, at de rige lande på den måde tager et ansvar ude i verden og hjælper de lande, der har problemer med at klare sig selv. Det er vigtigt, at EF ikke er en isoleret handelsklub for de rige. Vi har i Europa også et ansvar over for de dårligere stillede mennesker i Den Tredje Verden.

Fra Venstres side skal vi anbefale ratifikationen af Lomé IV-aftalen, og jeg vil fremhæve tre punkter, som er vigtige.

[Charlotte Antonsen]

For det første – som det er nævnt af nogle tidligere ordførere – er det vigtigt, at respekten for det enkelte menneske bliver styrket ved, at man vil fremme overholdelsen af menneskerettighederne. For et liberalt parti er det en fundamental betingelse for et godt liv, at man lever med respekt for menneskerettighederne.

Et andet punkt, der er vigtigt, er den større decentralisering af samarbejdet. Vi håber, at det bliver lettere for lokale entreprenører i ulandene at komme ind, f.eks. i forbindelse med joint ventures, og deltage i udførelsen af de projekter, som vi giver EF-bistand til. Det er klart, at det er en måde, hvorpå man også kan styrke arbejdet og udviklingen af arbejdspladser i de forskellige ulande.

I den forbindelse spiller det også en rolle, at danske virksomheder måske får større mulighed for også at deltage i projekterne, for vi har danske kontorer i en lang række af de pågældende lande.

Der er et nyt element i dette forslag, som vedrører strukturtilpasningsstøtte, og som hr. Ivar Nørgaard var inde på, er det et fornuftigt nyt element. Det er klart, at forudsætningen for, at underudviklede lande kan få gang i produktionen, er, at de har en fornuftig struktur, at man har styr på, hvem der ejer hvad, så der er nogle reelle betingelser for, at man kan sætte en produktion i gang i de forskellige lande.

Jeg vil gerne slutte af med at sætte denne diskussion lidt i perspektiv. Herhjemme diskuterer man jo ofte antallet af flygtninge, og der er nogle, som er kede af, at vi har for mange flygtninge. Jeg mener, at der netop med dette forslag er en mulighed for, at vi kan hjælpe de dårligst stillede mennesker i verden hjemme hos dem selv. Det tror jeg i øvrigt også er en fordel for de pågældende mennesker; det er egentlig det, de helst ønsker.

På den baggrund skal jeg endnu en gang stærkt anbefale, at vi ratificerer denne aftale.

Gade (SF):

Der er ingen tvivl om, at Lomé IV på en række punkter er en bedre aftale for AVS-landene, end Lomé III var det. Der er eksempelvis blevet sat 60 pct. flere midler af til STABEX-ordningen. Tærsklen for, hvornår STABEX træder i kraft, er blevet sænket, og de midler, der ydes via STABEX, skal ikke længere betales tilbage, men gives som gavebistand.

Menneskerettigheder og miljøhensyn har fået en styrket placering i teksten, og man kan i teksten også læse om et egentligt forbud mod udførsel af giftigt og radioaktivt affald.

Spørgsmålet om overholdelse af menneskerettighederne har fået en væsentlig placering i præambelen, og endelig er bevillingerne til udvikling blevet løftet ganske kraftigt nominelt, en reel stigning på 25 pct.

Når det er sagt, må vi konstatere, at det altså er en bedre aftale på en lang række punkter set fra AVS-staternes side. Men den har så absolut også sine svagheder, især når man måler med virkeligheden, nemlig problemernes omfang i de fattigste af AVS-landene.

Vi havde gerne set, at bidraget til udviklingsbevillingerne var blevet større, at de i det mindste havde svaret til den stigning, som AVS-staterne selv havde stillet krav om, for det er nemlig oplagt, at en sådan 25 pct.-stigning nødvendigvis skal ses i lyset af den meget høje befolkningstilvækst i AVS-landene. Der er i dag mange flere mennesker, der skal dele bevillingerne, end tilfældet var ved indgåelsen af Lomé III, og der er ingen udsigt til, at denne tendens vil blive bremset lige med det samme. I en kronik for nylig i Politiken beskrev Knud Erik Svendsen, hvorledes en lang række af Afrikas stater i dag faktisk oplever en nedgang i levestandarden, idet bruttonationalproduktet pr. indbygger faktisk er kraftigt faldende på trods af øget bistand.

Så når alt kommer til alt, er vi ikke så imponerede over stigningen i Lomé IV's udviklingsbevilling. Golfkrigen demonstrerede, hvilke enorme økonomiske ressourcer de industrialiserede lande, herunder EF-landene, er parat til at yde og kan sætte på højkant med øjeblikkelig virkning, fordi den politiske vilje til at reagere hurtigt og omfattende er til stede. Hvis EF besluttede sig til at udvise en tilsvarende vilje og beslutsomhed, havde vi set en helt anden aftale end den, vi står med. Måske er selve udviklingsbevillingerne i Lomé IV ikke engang det vigtigste, men derimod diskussionen om handel. Her mener vi, at der er betydelige ting, der ikke er løst tilfredsstillende. EF's markeder er ikke åbnet tilstrækkeligt. Jeg håber, at vi kan bruge GATT-forhandlingerne til at få EF til at være mere åbent over for at åbne sit marked.

I det hele taget håber jeg, at vi får mulighed for en genforhandling af alle de uløste proble-

[Gade]

mer. Det ene var det med markedet, og det andet er gældskrisen – og det er jo de to store problemer i forhold til ulandene, herunder også AVS-landene – som på mange måder er uløste, selv om denne aftale er lavet.

I den sammenhæng er vi noget bekymret over, at ordningen er 10-årig, ganske vist med mulighed for genforhandling på den finansielle side efter 5 år, for så vidt jeg kan se, er der faktisk behov for mange nye genforhandlinger i løbet af 1990'erne. Jeg vil spørge udenrigsministeren, om ikke regeringen deler det syn, at der ikke bør være sat et punktum for de næste 10 år i forhold til de problemstillinger, som AVS-aftalen omhandler.

SF vil ikke hindre en ratifikation af det her omhandlede omfang, selv om vi altså mener, at der er behov for en lang række andre ting, og selv om aftalen heller ikke er tilfredsstillende set fra de fattigste ulandes synsvinkel. Vi vil i udvalgsarbejdet søge belyst, hvordan AVS-landene har stillet sig til aftalen. Vi er selvfølgelig fuldt bekendt med, at de har tilsluttet sig den, men vi vil i udvalgsarbejdet også se på, med hvilke begrundelser de har tilsluttet sig aftalen, om de har følt sig i en situation, hvor armen var vredet om på dem og de ikke havde andre muligheder. Ud fra det vil vi tage endelig stilling.

Annette Just (FP):

Denne debat skal jo nok gå hurtigt, for jeg har lagt mærke til, at jo større beløb vi taler om, jo hurtigere går debatten. Og i dag taler vi altså om 92 mia. kr. over en 5-årig periode – det er en stigning på 40 pct. – til 69 lande, så man kan i hvert fald sige, at det er rimelig store tal, vi taler om. Det er også et beslutningsforslag, som er på over 600 sider, så det kan alle jo lynhurtigt overskue og sætte sig ind i. Jeg tror godt, jeg vil prøve at påvise, at det ikke er tilfældet.

Vi står altså over for tilskud til de andre EF-landes tidligere kolonilande. Det er jo ikke tidligere danske kolonier, vi står for at skulle hjælpe, det er de andre EF-landes, det er deres dårlige samvittigheder over den tilstand, som de efterlod deres kolonier i. Vi kan måske takke for, at vi stadig væk har Grønland, så vi ikke også skal give Grønland tilskud over Lomékonventionen.

Men så står Socialdemokratiet og i øvrigt også de andre partier og siger: Ih, nu har vi fået menneskerettigheder ind, og hvor er det skønt,

og kvinderne bliver omtalt. Der bliver talt om kvinder i flere artikler, som hr. Ivar Nørgaard også påpegede. Og det har han helt ret i, men der er ikke ét sted, hvor der står, at det ikke må være en militærmagt, der nedbryder befolkningens moral. Der er ikke en eneste ordfører, indtil nu i hvert fald, der bare har studset over, at der er tre af de lande, som er repræsenteret ved militæret, og der er andre lande, som vi ved bliver styret af militæret. Men det er sådan set ligegyldigt, når vi taler menneskerettigheder, bare vi får kvinderne med.

Nu er der ikke nogen af partierne, der er i tvivl om, hvad jeg mener, når vi taler om, at kvinder skal det ene og kvinder skal det andet. Jeg mener, når vi taler om arbejdsmarkedet, at vi alle sammen er mennesker, og jeg bryder mig ikke om den form for diskriminering af halvdel af befolkningen ved hele tiden at tale om kvinder.

Men så er der selvfølgelig kommet lidt med om miljø, og det er jo rart at vide, at nu kan ulandene få pålagt ekstra restriktioner, hvad enten de kan lide det eller ej. Det skal selvfølgelig være os heroppe i den velbærgede nordlige del, der skal bestemme, hvilken form for miljøforanstaltninger de skal lave i Afrika og Sydamerika. Jeg synes, det er imponerende, at det danske Folketing har en sådan færdig mening om den slags.

Jeg forstår udmærket godt, at SF siger, at denne gang vil de være mere positive, end de var ved Lomé III, for nu er der tale om, at så at sige det hele bliver givet væk, i stedet for at det bare var lån, og så er vi altså sikre på, at danskerne kun bliver fattigere. Mærkeligt nok er det ikke Fremskridtspartiets mening, vi mener, at borgernes penge ligger bedst i deres egne lommer.

Jeg undrer mig også over den fine måde, hvorpå alle bare kan sige: Jamen det er mægtig godt, vi har studeret det, og vi har måske et par enkelte spørgsmål. Jeg vil gerne vide – men det får jeg nok ikke svar på – hvor mange af ordførerne der kan fortælle mig, hvad de koder, som man taler om, betyder. F.eks. på side 492 under »Olieafgrøder«, hvor der står »Toldfritagelse for alle varer«, står der altså bare omkring 70 gange nedad en 8-cifret kode, der står ikke nogen som helst forklaring. Hvad er det for nogle olieafgrøder, vi giver toldfritagelse for?

[Annette Just]

Lad os dog i stedet for være ærlige og sige, at det eneste fornuftige var, at vi fik GATT-forhandlingerne i orden og vi så fik en ordentlig, verdensomspændende samhandel. Det ville kunne hjælpe. Det her er at give dårlige penge ud efter spildte penge, og vi går ikke med til hverken Lomé III, som vi sagde nej til i sin tid, eller til denne 40 pct.s stigning og slet ikke, når vi taler om 92 mia. kr. over en 5-årig periode. Det er spild af penge.

Duetoft (CD):

Jeg kan ikke give fru Annette Just svar på, hvad de nævnte koder drejer sig om, men jeg kan sige, at der på side 430 står, at hvis vi begynder at drikke for meget rom i Fællesskabet, vil man tage konsekvensen og genforhandle traktaten på det punkt. Så side 430 har vi da i hvert fald læst.

Ellers vil jeg gerne sige til fru Annette Just, at det er så dejligt at være blevet større end De Radikale, ikke bare for at være større end De Radikale, men fordi det er så dejligt at komme efter fru Annette Just hver gang, for det sætter éns synspunkt så godt i relief.

Jeg vil gerne sige til ministeren, at vi selvfølgelig kan støtte dette beslutningsforslag. Lomé-aftalerne har jo vist sig at være et af de mest effektive instrumenter, man har haft omkring ulandshjælp, og vi skal da hilse med glæde, at man nu har fået Lomé IV i hus. Derefter begynder man vel også snart forhandlinger om nr. 5, for det er vel et system, der kommer til at fortsætte. Om nr. 5 så har justering, som hr. Gade siger, eller man allerede forinden begynder at samle op på ting, der skal ændres senere, det kan jo så være en anden sag.

Vi støtter altså ratifikationen, og det har jeg nu sat 4 streger under, men jeg vil godt komme med et par overvejelser om noget andet, som jeg vil spørge ministeren om. Det er da rigtigt, at man nu begynder at understrege menneskerettighederne ganske meget i traktaten, og det glæder os meget, men det er naturligvis også rigtigt, at der er langt fra at skrive nogle ord om menneskerettigheder og frihedsrettigheder og til, at de faktisk bliver overholdt i de lande, vi taler om. Imidlertid er det da et skridt på vejen, at man nu også koncentrerer sig meget om det i selve traktaten. Men der er også en anden filosofi i traktaten, nemlig den filosofi, at man skal garantere det kulturelle særpræg, at man skal værne om de kulturelle særegenheder osv.

Det kan man selvfølgelig godt, men nu er jeg nok en af de få her i Tinget, der faktisk har prøvet at være medlem af den paritetiske forsamling mellem Lomélandene og Europa-Parlamentet, og jeg vil godt berette en lille historie fra det virkelige liv: Vi var på et tidspunkt – i øvrigt i Lomé – til en af disse paritetiske forsamlinger, og dér rejste Europa-Parlamentsgruppen spørgsmålet om omskæring af kvinder, som jo har ganske voldsomme konsekvenser for de pågældende personer, og man ved, at indgrebet endda kan være dødeligt.

Alle Europa-Parlamentsmedlemmerne var enige om, at det er en krænkelse af menneskerettighederne, og nogle ganske få medlemmer fra Lomélandene var af samme opfattelse. Men strukturen i den paritetiske forsamling er nu sådan, at grupperne stemmer hver for sig, og det betyder, at begge grupper skal vedtage et forslag; og et meget stort flertal af Lomélandene stemte med argumentet om det kulturelle særpræg imod en fordømmelse af noget sådant. Derfor vil jeg godt spørge ministeren, om man nu tør komme til AVS-landene og sige: Kære venner, I har skrevet under på alt det her om menneskerettigheder, og nu ønsker vi faktisk også, at I gør noget ved det.

Der blev megen vrede i Lomé om denne sag, men vreden var over, at vi pludselig blandede os i det kulturelle grundlag, de tog udgangspunkt i. Det vil sige, at vi i en sag, som vi mente var menneskerettighedspræget, stødte ind i noget, som de påstod hørte til kultursiden, og så kom vi aldrig videre. Derfor vil jeg godt spørge, om ministeren i Ministerrådet vil tage dette emne op og rejse eksemplerne, og så vil Europa-Parlamentsmedlemmerne forhåbentlig fortsætte med det i den paritetiske forsamling. Der er jo ikke kun det ene eksempel, som jeg stødte ind i, der er mange eksempler på, at det sker sådan.

Jeg skal til sidst ganske kort sige, at miljøunderstregning selvfølgelig er vigtig, men det er også vigtigt, at man nu erkender, at der skal en økonomisk vækst til, for at AVS-landene kan klare sig. Jeg synes, at man gør for lidt ud af befolkningstilvæksten og det problem, den er. Hr. Gade nævnte et par problemer, men den eksploderende befolkning rundt omkring er nu nok så væsentlig og derunder landbefolkningens problemer. Ørkendannelsen og tørken, som bliver nævnt, er jo et kæmpe problem, som

[Duetoft]

vi sjældent diskuterer i Danmark, men som i virkeligheden betyder meget for disse lande.

Jeg vil da ikke undlade at sige til sidst, at jeg synes, det er udmærket, at en stor del af udlands-hjælpen går igennem EF-systemet, bl.a. på grund af Loméaftalerne. Jeg håber så også, at ministeren vil – og i al fald er vi nogle stykker, der gerne vil hjælpe ministeren med det – presse på i regeringskonferencerne omkring den politiske union for, at Europa-Parlamentet og dermed Europa-Parlamentets udvalg får større indflydelse på, hvad der foregår i kommissærernes regi. Jeg erindrer i hvert fald fra min tid i Udviklingsudvalget i Europa-Parlamentet, at det var meget frustrerende den ene gang efter den anden at komme ud og se, at der var problemer i systemet, som vi ikke kunne gøre noget ved, fordi vi ikke havde paragrafferne i Romtraktaten til det. Derfor håber jeg, at ministeren vil støtte, at EF-Parlamentet også får en indflydelse her.

Men vi kan altså støtte forslaget, som det foreligger, selv om jeg havde disse kommentarer.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det Radikale Venstre kan også give sin tilslutning til beslutningsforslaget og gør det med glæde. Vi synes, der er klare fremskridt i denne Loméaftale i forhold til de tidligere, både når det drejer sig om understregning af menneskerettighederne, kvindernes rolle i udviklingsprocessen og miljøspørgsmålenes større betydning. Alt dette er fremskridt, lige så vel som de større midler, der stilles til rådighed, er skridt i rigtig retning.

Man må jo altså også sige, at problemerne er gigantiske, især har det afrikanske kontinent utrolige udviklingsproblemer, og jeg synes, det er rigtigt, at EF påtager sig et betydeligt ansvar. Jeg så også gerne, at man kom længere end det, som denne Loméaftale er udtryk for, og jeg ser det som en klar dansk opgave altid i disse forhandlinger at trække de øvrige europæiske lande så langt, vi nu kan.

Jeg vil gerne påpege et forhold, som virker stærkt til ugunst for en række udviklingslande i disse år. Det er, at den økonomiske og teknologiske udvikling betyder, at en række råvarer ikke har den betydning, som de tidligere har haft. Lettere materialer, plastmaterialer og keramiske materialer, som vi selv kan lave, erstatter de tunge metaller og udhuler, kan man sige, øko-

nomien i råvareproduktionen i en række udviklingslande, og der er også tale om, at hele den teknologiske udvikling med mikroprocessorer og chips jo er en meget let og lidet råvarekrævende produktion. Når det drejer sig om råvarer, løber en række udviklingslande op ad bakke og har derfor i disse år brug for en massiv hjælp udefra. Vi skal presse på, og jeg ser dette som et skridt i rigtig retning og som et vigtigt led i Danmarks samlede udviklingsbistand.

Jeg kan ikke lade være med at gøre en bemærkning til Fremskridtspartiets ordfører: Når vi diskuterer flygtningepolitik her i landet, er det jo meget almindeligt, at vi møder fremskridtsfolk rundt omkring på landets talerstole, der siger: Vi kan ikke løse flygtningeproblemer ved at tage flygtninge til Danmark, flygtningeproblemer skal løses dér, hvor flygtningene nu engang er, så tæt ved deres hjemland som overhovedet muligt. Men når det så kommer til at yde bevillingerne til det, står man af, så anlægger man det mest snævre syn, man overhovedet kan tænke sig på EF's rolle over for udviklingslandene og i øvrigt over for det grundlæggende flygtninge- og fattigdomsproblem.

Hvis der skulle være logik i det synspunkt, Fremskridtspartiet har på flygtningeområdet, så skulle det jo netop være: Vi skal sandelig bruge mange flere penge for at forhindre flygtningeproblemer i at opstå i den fattige del af verden og for at hjælpe folk dér. Men man drager altså den modsatte konklusion, og derfor er det argument, man så ofte bruger om at hjælpe på stedet, noget værre hykleri.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Hr. Niels Helveg Petersen stillede et spørgsmål om, hvordan Fremskridtspartiet egentlig tror, at vi kan hjælpe på flygtningeproblemet. Jeg tror ikke, at denne Lomékonvention kan hjælpe på det problem. Jeg tror, den eneste virkelige hjælp, vi kan give dem, er hjælp til selvhjælp, dvs. samhandel, dvs. nedbrydelse af alle de toldskranker, som vi har. Derfor har vi også i Markedsudvalget og andre steder kæmpet ganske gevaldigt hårdt for, at vi får GATT-forhandlingerne kørt igennem og får et fornuftigt resultat. Hr. Niels Helveg Petersen ved også, at jeg så at sige har sagt det ved næsten hvert eneste markedsudvalgsmøde igennem de sidste halvandet år.

Kofod-Svendsen (KRF):

Også Kristeligt Folkeparti kan tilslutte sig ratifikationen af den fjerde Lomékonvention. Vi mener, at denne fjerde konvention betegner et fremskridt, en forbedring i forhold til de forudgående konventioner, og vi noterer med tilfredshed, at de midler, der tænkes anvendt, er blevet væsentligt øget.

Vi er godt tilfredse med, at menneskerettighedsaspektet, som også andre ordførere har været inde på, er trukket markant frem i forhold til de tidligere aftaler. Det samme gælder, at miljøsidens er kommet stærkere frem, og at kvinders rolle i udviklingsprocessen bliver understreget.

Det er rigtigt, som andre har sagt, at behovene er vokset, og det er der adskillige årsager til. Befolkningstilvæksten er nævnt, og den enorme rentebyrde, som mange ulande har, gør også, at behovene er stærkt stigende. Derfor er det da også glædeligt, at EF erkender og tager højde for, at behovene er øget, og er parat til at forbedre de hidtidige aftaler.

Jeg mener også, at det er en flot forpligtelse for Danmark at være på forkant i EF og hele tiden trække de andre EF-lande med i en progressiv ulandspolitik, som skal give tredjeverdenslande mulighed for at sætte en bæredygtig udvikling i gang, som derefter kan blive udbygget og forbedret.

Jeg mener også, at vi ved at udbygge bistandsarbejdet til Den Tredje Verden positivt og konstruktivt kan arbejde for at hindre, at vi får økonomiske emigranter i store folkevandringer, som ikke er til glæde for nogen.

Jeg må sige til Fremskridtspartiets ordfører, at her er en aktiv indsats i GATT-forhandlingerne ikke nok. Jeg er enig i, at vi i højere grad bør åbne EF's marked for ulandenes produkter, så de på den måde kan få bedre handelsvilkår og ad den vej kan fremme den rigtige udvikling, men det, at man ønsker bedre handelsvilkår, er jo ikke i modsætning til det, der lægges op til med de øvrige instrumenter i Lomékonventionen. Jeg synes, at Fremskridtspartiet kommer med et virkelig kortsigtet argument, når man ikke vil være med og hjælpe på den måde, der her er lagt op til.

Vi bakker helt op om det, men vi vil samtidig opfordre ministeren til, at Danmark ved enhver lejlighed går foran for at få de andre med på, at vi yder en bistandshjælp, som er fattigdomsori-

enteret hjælp til selvhjælp blandt de fattigste grupper, nogle af de målsætninger, vi har formuleret som danske præmisser for vores udviklingsbistand.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg vil takke for den meget positive og konstruktive modtagelse, regeringens forslag har fået. Vi skal jo ikke så mange år tilbage, før diskussionen om den del af udviklingsbistanden, som sker gennem EF, kunne fremkalde vældig hidsige debatter her i Folketinget, og det har været positivt at opleve i dag, at de tider er forbi. Det er selvfølgelig dels, fordi der er blevet højere til loftet herhjemme, når vi diskuterer Danmarks deltagelse i europæisk samarbejde, men også fordi den Loméaftale, som vi nu skal tage stilling til, som den lange række af ordførere jo har peget på, er langt bedre end de tidligere Loméaftaler og på en lang række områder har udviklet sig i retning af de principper, som et bredt flertal lægger vægt på for dansk udviklingsbistand.

Jeg er meget glad for de anerkendende ord, hr. Gade kom med om STABEX-ordningen, og her er jeg i virkeligheden enig med hr. Gade, når jeg må sige, at vi også gerne havde set flere penge i ordningen. Jeg glæder mig over det positive udtryk, det er for hr. Gades nyorientering over for dette samarbejde, at han egentlig synes, at det er for lidt. Jeg er ganske enig, og jeg kan kun give tilsagn om, at vi nok skal udnytte mulighederne for at udbygge Loméaftalerne i takt med behov og muligheder mest muligt i den 10-års-periode, hvor de skal løbe.

Set med danske øjne står vi her med den vel nok mest omfattende Nord-Syd-samarbejdsaftale, der overhovedet eksisterer. De forbedringer, som også ordførerne har været inde på, omfatter jo menneskerettigheder, inddragelse af miljø, kvinder osv.

Endvidere har konventionen jo altså også en sjælden helhed af udviklingsinstrumenter. Den omfatter både egentlig finansiel bistand, gunstige handelsvilkår, råvareordninger og forbedrede investeringsbetingelser. Jeg er sikker på, at når nu fru Annette Just på et tidspunkt får tid til at studere forslaget nærmere, vil også hun kunne anbefale sit parti at støtte det, ellers er der i hvert fald ingen sammenhæng i de synspunkter, Fremskridtspartiet giver til kende om, hvor bistand til fattige mennesker skal gives. Jeg er

[Udenrigsministeren]

ganske enig med hr. Niels Helveg Petersen, når han peger på den mangel på sammenhæng, der er i argumentationen. Det nytter ikke at komme og sige: Jamen vi vil hjælpe med bedre handelsvilkår, for bedre handelsvilkår er rent faktisk et meget vigtigt element i Loméaftalerne.

Hr. Duetoft sætter fingeren på et vanskeligt punkt, når han siger: Nu har vi så fået menneskerettigheder nævnt – vi ved alle sammen, hvor vanskeligt det har været i tidligere Lomékonventioner overhovedet at nævne menneskerettighedsspørgsmål, men nu har vi fået det med, vi har endda fået det ganske eftertrykkeligt med – men tør man bruge det?

Det er fuldstændig rigtigt, at man fra samarbejdspartnernes side meget naturligt har ønsket at få det punkt med, der omhandler værn om kulturelle særpræg, for vi kommer ikke udenom, at når vi fra vores del af verden stiller krav om overholdelse af menneskerettighederne, støder vi meget ofte imod formodninger om, at vi dermed ønsker at overføre vore kulturelle særpræg, og at det ikke så meget er menneskerettigheder som alle mulige andre ting, der spiller ind.

Det er en vanskelig balancegang, og jeg kan ikke sige noget generelt ud over, at vi jo må tage det højtideligt, at vi også en gang imellem står over for problemer, der ikke så meget har med menneskerettigheder at gøre som med forskellige kulturelle særpræg.

Derfor er det også vigtigt, at vi forstår rigtigt, hvad det betyder, at der skal tages hensyn til menneskerettigheder. Det betyder ikke, at vi én gang for alle skal opstille en norm og sige, at hvis den norm ikke er opfyldt, vil vi ikke samarbejde med det pågældende land. Det drejer sig ikke om at vurdere øjebliksbilleder, men om at vurdere tendenser. Vi har jo, specielt i FN's mange forskellige vedtagelser, nogle gode retningslinier for, i hvilken retning vi ønsker at se udviklingen gå, og jeg minder altså om, at det er en udviklingstendens, man skal lægge til grund for sine vurderinger, og ikke nogle øjebliksbilleder.

Som sagt: Tak for en positiv modtagelse. Jeg håber på en hurtig behandling af forslaget i udvalget.

Annette Just (FP):

Jeg er desværre nødt til at gøre ministeren opmærksom på, hvad det var, jeg sagde. Jeg

sagde faktisk, at jeg og Fremskridtspartiet var helt med på en frihandelsaftale, det er fint, det vil vi meget gerne. Det vil vi i øvrigt gerne for alle lande, og ministeren kan vel ikke have noget imod, at vi egentlig talt gerne vil udvide det, således at det ikke kun er de tidligere kolonimagters dårlige samvittighed, vi i Danmark skal være med til at råde bod på.

Men vi er imod, at vi på denne måde skal bruge 92 mia. kr. over en 5-årig periode, altså en stigning på 40 pct. Det er vi imod, men frihandelsaftalen har vi sagt ja til hele tiden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 5:

Landbrugsministerens redegørelse af 9. april 1991 om handlingsplan for en bæredygtig udvikling i landbruget.

(Redegørelsen anmeldt 9/4 91. Redegørelsen givet 9/4 1991. Meddelelse om forhandling 9/4 1991).

Formanden:

Jeg skal gøre opmærksom på, at der efter ønske er fastsat en taletid på 15 minutter for ordførerne i første omgang.

*Forhandling***Løvig Simonsen (S):**

»Dumpet«. Det var overskriften på Informations leder torsdag den 11. april, og dumpekarakteren blev med fuld ret givet til landbrugsministerens redegørelse vedrørende handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget.